

en toen deed nijn iets heel heel ergs
ze heeft er vier gepakt
en stopte die toen niemand keek
heel stiekem in haar zak...

Uit: nijntje is stout

Oostindisch doof

en andere mankementjes

Je dreumes bij het stopcontact wegtrekken, de spaghetti van je peuter van de vloer schrapen of je kleuter terug naar bed sturen. Na een keer of tien is de lol er wel af, voor jou in elk geval. Een stout kind: zo ga je ermee om.

“Voordat de vuilniszak de deur uitgaat, checken mijn man en ik of we onze sleutels en telefoons nog hebben. Het kan zomaar zijn dat we anders de zak aan een grondige inspectie moeten onderwerpen. Onlangs nog zocht ik eindeloos naar een drinkbeker en ineens wist ik het: de prullenbak!”

Gek wordt Katina (35) van de obsessie van zoon Tymo (1,5) voor de afvalbak. “Hij gooit er niet alleen dingen in, hij haalt er ook van alles uit. Dan zie ik hem ineens weer met een oud stuk brood in zijn mond. Ik heb het genegeerd, geprobeerd hem af te leiden, uitgelegd dat het niet mag en ik ben boos geworden, maar niets helpt. Ik hoop maar dat het een fase is.” Psycholoog en gedragstherapeut Minouk Timmers van psychologiepraktijk Kind & Ko weet in elk geval dat Tymo's gedrag vaker voorkomt. “Kinderen vanaf ongeveer een jaar vinden het leuk om te ontdekken. Door spullen ergens in te stoppen en weer uit te halen of door met blokken op tafel te slaan. Katina zou een speelgoedvuilnisbak kunnen maken, waar Tymo mee kan spelen.”

Dat Katina het gedrag van Tymo wil voorkomen of bijsturen, vindt de psycholoog begrijpelijk. “Maar houd er rekening mee dat kinderen vanaf anderhalf jaar wel in de koppigheidsfase komen, met bijbehorende driftbuien. Voor ouders zeker niet altijd makkelijk, maar voor kinderen heel gezond. Driftbuien ontstaan omdat je kind zijn zin niet krijgt en hij zich nog niet op een andere manier kan uiten. Niet ieder kind heeft dat in gelijke mate, maar je zoon of dochter is op die leeftijd aan het experimenteren met de eigen wil. En in een omgeving waar een kind zich veilig voelt, durft hij het juist aan om koppig en dwars te zijn.”

MAG NIET!

Uitleggen – ja, ook herhaaldelijk – is volgens Minouk, zelf moeder van drie kinderen, het toverwoord als je kind iets

doet wat niet mag. “Hoe eerder je ermee begint, hoe eerder je zoon of dochter begrijpt wat wel en niet mag.” Ook met je dreumes kun je prima een hartig woordje spreken. “Kinderen begrijpen – hoe jong ook – meer dan je denkt. Alleen zeg je het per leeftijd misschien in andere bewoordingen. Als je dreumes bloemen in een vaas vastpakt of een kat aait, zeg je ‘zachtjes’. Vooral belangrijk, en dat geldt voor alle leeftijden, is dat je zo concreet mogelijk aangeeft wat je niet leuk vindt. Bijvoorbeeld: ‘Je broertje wordt boos als je strepen door zijn tekening zet’. Voorkom dat je je kind als persoon afwijst.”

KLEUREN OP DE MUUR

Femke (32), moeder van Bobbie (2,5) en Benthe (4 maanden), kiest eerst voor de ‘uitlegaanpak’. “Bobbie rende pas een winkel uit, zo de straat op. Nadat ik had uitgelegd dat dat heel gevaarlijk was, heeft ze het niet meer gedaan. En toen ze aan het schommelen was en niet mee naar huis wilde, heb ik rustig verteld dat haar zusje nat en koud werd door de regen. Ook dat werkte.” Maar er zijn momenten dat haar peuter niet voor rede vatbaar is. “Pas was ze aan het kleuren op de muur en hoewel ik zei dat het niet mocht, ging ze ermee door. Toen ik de kleurtjes afpakte, werd ze hysterisch. Op zo'n moment heeft praten gewoon geen zin.”

EEN ALTERNATIEF

Als uitleggen niet voldoende effect heeft, is afleiden volgens Minouk een goede tweede optie. En beter dan je kind negeren. “Als je kind maar naar het stopcontact blijft gaan of met zijn eten blijft spelen, kan het aanbieden van iets anders uitkomst bieden. Zeker als je weet wat een moeilijk punt is, kun je vooraf bedenken hoe je zo'n moment

anders inkleurt. Geef je kind een speelgoedtelefoon als hij continu aan jouw smartphone wil zitten. Of een speelgoedmesje en een champignon als je aan het koken bent en geen dreinend kind aan je benen wilt hebben hangen.”

IN DE HOEK

Afleiden dus. Al lijken kinderen daar niet altijd even vatbaar voor. Femke: “Een jaar geleden lukte dat nog wel. Dan riep ik: ‘Kijk, een vogel!’ en was Bobbie alweer vergeten wat ze aan het doen was. Maar daar trapt ze niet meer in. Ik zet haar nu op de gang om haar uit haar hysterische bui te halen. Die aanpak had een jaar geleden nog geen effect, nu wel. Ze luistert steeds beter. Ik merk al verschil ten opzichte van een paar maanden geleden.”

Ook Katina ziet haar afleidingspogingen vaak mislukken: “Ik weet niet of het zijn karakter is of zijn leeftijd, maar als Tymo iets in zijn hoofd heeft, is het moeilijk om hem daarvan af te brengen. En als hij ergens geen zin in heeft, doet hij het ook echt niet. Het opvoeden is begonnen. Hij moet leren dat hij sommige dingen niet mag en dat er consequenties aan zijn verbonden als hij niet luistert. Daarom hebben we een plek in huis gebombardeerd tot hoekje waar hij naartoe moet als hij stout is. Nu moet ik hem nog >

‘Toen ik de kleurtjes afpakte, werd ze hysterisch’

< vier keer terugzetten, maar hij leert het vast wel.”

Minouk is geen groot voorstander van straffen als even apart zetten. “Het is geen oplossing, hoewel dat soms door bepaalde tv-programma’s en boeken wel zo lijkt. Het gedrag houdt misschien even op, maar het werkelijke probleem wordt er niet mee opgelost. Vertel waarmee je kind moet stoppen en leg duidelijk uit wat je verwacht. Geef twee keuzes, dat kan echt heel jong al. Een kind van een jaar of drie à vier kun je vragen hoe hij of zij denkt het probleem op te lossen.”

POEPFASE

Marieke (36) wist al voordat ze zoon Aiden (4) kreeg dat ze geen ‘nee, nee, nee’-moeder wilde worden. “Ik dacht altijd: ‘Dan doen kinderen het juist wél’. Zo lang het niet gevaarlijk is en Aiden een ander geen pijn of verdriet doet, laat ik hem zijn gang gaan of leg ik rustig uit waarom het niet zo handig is wat hij doet.” Haar aanpak verschilt nu niet van toen Aiden jonger was. “Ik heb nooit paniekerig gereageerd als hij naar een stopcontact kroop, waardoor het interessante er snel af was. En hij heeft één keer in de supermarkt op de grond gelegen. Ik ben stoïcijns doorgelopen en twee paden verder stond hij weer naast me. Aan negatief gedrag schenk ik gewoon niet te veel aandacht.”

Net als andere kinderen probeert Aiden weleens uit hoe ver hij kan gaan. “Hij zat laatst in de ‘poepfase’, alles was ‘poep dit, poep dat’. Op een gegeven moment was ik het zat. Toen heb ik gezegd dat als ik het die dag nog een keer zou horen, hij geen tv mocht kijken. Nu is het al stukken minder. Als hij echt over een grens gaat, zet ik hem onderaan de trap en mag hij pas de woonkamer weer in als hij bereid is om het uit te praten. Dan laat ik hem herhalen waarom het verkeerd was wat hij deed.”

Tekst: Annemarie Moerman/Beeldr. Stock

DE GEWETENSONTWIKKELING

Kinderen van 0-4 jaar kunnen behoorlijk hun zin doordrijven. Een kind van ruim 2 jaar heeft door gewenning geleerd wat wel en niet mag. De peuter weet dat iets niet mag van mama, maar snapt nog niet waarom. Hij heeft nog niet door dat het ‘stoute’ ook niet mag als papa of mama er niet bij is. Het geweten van het kind is nog afhankelijk van zijn ouders.

Kleuters begrijpen al beter wat mag en niet mag. Ze passen zich beter aan, omdat ze begrijpen wat de consequenties zijn als ze niet luisteren. In de kleuterfase ontwikkelt zich het schaamte- en schuldgevoel. Je kind betreft de verkeerde handeling op zichzelf. Er is sprake van een zekere starheid: een regel geldt altijd en overal en iets wat niet mag, mag nooit. Maar drie appels wegpakken is altijd erger dan één. De gewetensontwikkeling komt pas tussen de 7 en 10 jaar.

BRON: KIND & KO/MINOUK TIMMERS

Minouk: “Als ouder moet je bepalen waar jouw grenzen liggen en die duidelijk aangeven. Voor de één is die grens sneller bereikt dan voor de ander. Kijken naar het karakter van je kind is net zo goed nodig. Mijn middelste is meer van het zelf doen dan de oudste, waardoor ik hem makkelijker loslaat. Maar hij heeft meer moeite met ‘nee’ horen dan de oudste, waarmee ik in mijn aanpak rekening houd. Hij moet op dat gebied weer meer leren. Je kind het vertrouwen geven om de wereld te verkennen, is ontzettend belangrijk. Als die basis er is, wordt het ook makkelijker om aan te geven wat wel en niet mag.”

VOLHOUDEN

Voor die momenten dat je kind ondanks veelvuldig uitlegen en het aanreiken van alternatieven voor de zoveelste keer de muur bewerkt met viltstiften of de keukenkastjes leegtrekt, heeft Minouk het volgende advies: volhouden! “Kinderen zijn ook weleens moe of dwars en dan is het lastiger om de boodschap over te brengen. Maar wij zijn de volwassenen en moeten daarboven staan. Echt waar, uiteindelijk valt dat kwartje wel.” ■